

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
26

RYNEK ŚRODKÓW PRODUKCJI I USŁUG DLA ROLNICTWA

stan i perspektywy

ISSN 1231-286X

ANALIZY
RYNKOWE

WRZESIEŃ 2004

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Rynek nawozów mineralnych – *A. Zalewski, J. Mieczkowski*
- III. Rynek środków ochrony roślin – *J. Mieczkowski, S. Pruszyński*
- IV. Rynek maszyn rolniczych – *J. Pawlak*
- V. Rynek usług – *A. Klementowski*
- VI. Rynek energii – *J. Pawlak, A. Zalewski*
- VII. Rynek nasion – *T. Oleksiak*
- VIII. Kredyty – *A. Zalewski*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Aldon Zalewski

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 827-24-00

dr Albin Klementowski

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 420

dr inż. Jan Mieczkowski

• MRiRW •

Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-12

dr inż. Tadeusz Oleksiak

• IHAR • Radzików

Tel.: (0·prefiks·22) 796-24-50

prof. dr hab. Jan Pawlak

• IBMER • Warszawa

Tel.: (0·prefiks·22) 849-09-74

• UWM • Olsztyn

Tel.: (0·prefiks·89) 523-36-21

prof. dr hab. Stefan Pruszyński

• IOR • Poznań

Tel.: (0·prefiks·61) 867-92-22

mgr Lucyna Mieszkowska

• IERiGŻ •

Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 595

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.09.2004 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w marcu 2005 r.

REASUMPCJA

---

1. Rynek środków produkcji w I półroczu 2004 r. funkcjonował w warunkach gwałtownego przyspieszenia cenowego, związanego z wejściem Polski do UE i podwyższenia podatku VAT. Wysokie wzrosty cen nie objęły wszystkich rynków branżowych. Najbardziej gwałtowne przyspieszenie cenowe wystąpiło w maju br. na rynku maszyn rolniczych i materiałów budowlanych, przez podwyższenie stawki VAT do pełnej wysokości. W efekcie ceny środków produkcji w okresie od grudnia ubr. do czerwca br. wzrosły skokowo średnio o 16,4%, wobec wskaźnika inflacji wynoszącego 3,5%. Oznacza to, że ceny środków produkcji i usług staną się ponownie czynnikiem inflacyjnym i spowodują w najbliższym czasie wzrost kosztów produkcji rolniczej.

2. Zużycie nawozów mineralnych pod zbiory 2004 r. wyniosło 91,9 kg NPK na 1 ha użytków rolnych i było o 1,7 kg niższe niż w roku poprzednim. Podobnie obniżyło się zużycie nawozów wapniowych o 3,4 kg, do 91,2 kg CaO na 1 ha użytków rolnych.

Ceny nawozów mineralnych w pierwszym półroczu 2004 r. wzrosły średnio o 17,5%, a wapniowych o 25,2%. Najwyższe wzrosty cen wystąpiły w przypadku superfosfatu prostego (o 34,8%) i nawozów azotowych (o 24,9%). Pozostałe nawozy podrożały o 3,7%. Wzrost cen większości produktów roślinnych spowodował poprawę relacji cen tych produktów do cen nawozów mineralnych. W 2003 r. na zakup 1 kg NPK należało przeznaczyć równowartość 3,6 kg pszenicy, a w pierwszym półroczu 2004 r. tylko 2,8 kg. Istotnie poprawiły się relacje cen żyta i ziemniaków do cen nawozów mineralnych. Dla żyta do 3,7 kg, a ziemniaków 4,5 kg. Przewiduje się, że zużycie NPK pod zbiory 2005 r. wyniesie około 93 kg.

3. Podaż środków ochrony roślin w 2003 r. wyniosła 7185 ton w przeliczeniu na substancję biologicznie czynną, a zużycie środków w przeliczeniu na 1 ha gruntów ornych i sadów ukształtowało się na poziomie 0,53 kg. Średnie ceny środków ochrony roślin w czerwcu 2004 r. były wyższe o 1,4% w porównaniu z grudniem 2003 r.

W I połowie 2004 r. relacje cen skupu zbóż i ziemniaków do cen środków ochrony roślin były znacznie korzystniejsze niż w 2003 r. Uwzględniając spodziewane zagrożenia ze strony chorób i szkodników roślin uprawnych, a także kształtujące się relacje cen produktów roślinnych do cen środków ochrony roślin szacuje się, że popyt na środki ochrony roślin w 2004 r. będzie o ok. 3% wyższy niż w 2003 r.

4. Na rynku maszyn w pierwszym półroczu 2004 r. wystąpił wyraźny wzrost popytu, spowodowany możliwością skorzystania ze środków pomocowych UE (SAPARD) oraz realizacją zakupów przed objęciem maszyn 22% podatkiem VAT, od 1 maja 2004 r. Produkcja maszyn w pierwszym półroczu 2004 r. wzrosła o 4,2%, w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Nastąpił znaczny wzrost produkcji niektórych maszyn, w tym: ciągników o 62%, dożarek mechanicznych o 42%, kombajnów zbożowych o 31%. Spadek produkcji wystąpił w przypadku: rozrzutników obornika o 7%, rozsiewaczy nawozów o 14%, parników węglowych o 24%, przetrząsaczo-zgrabiarek o 36%.

Obłożenie maszyn rolniczych 22% podatkiem VAT spowodowało powszechnie wysoki wzrost cen. W czerwcu 2004 r. cena zestawu 26 maszyn i narzędzi rolniczych była średnio o 28% wyższa niż przed rokiem.

5. Szacunkowa wartość usług dla rolnictwa wyniosła w 2003 r. 6,2 mld zł i obniżyła się o 2,5% wobec roku poprzedniego. W strukturze usług 38% stanowiły usługi czysto rolnicze, czyli mechanizacyjne, transportowe i weterynaryjno-zootechniczne. Udział usług pośrednio rolniczych jest 62% i stanowiły je: usługi remontowe, naprawcze, finansowe i inne.

W czerwcu 2004 r. liczba placówek usług rolniczych wyniosła 20,1 tys. i zmniejszyła się o 3,8% wobec czerwca 2003 r. Pogorszyły się ekonomiczne warunki funkcjonowania firm usługowych.

Ceny usług dla rolnictwa w I półroczu 2004 r. wzrosły o 2,0% wobec

pierwszej połowy 2003 r. Wzrost cen usług rolniczych wyniósł 3,4% (w tym maszynowych 3,7%, weterynaryjnych 2,1%, a inseminacyjnych 7,3%), a 1,0% usług pośrednich dla rolnictwa. Poprawiły się relacje cen skupu podstawowych produktów rolnych i cen usług.

6. W 2004 r. nastąpi dalszy spadek zużycia paliw stałych, a wzrośnie zużycie paliw ciekłych. Paliwa stałe mają wciąż wysoki udział około 27% globalnego zużycia nośników energii. W 2003 r. wzrosło zużycie oleju, głównie opałowego i gazu. W strukturze paliw ciekłych szybko rośnie zużycie lekkich olejów opałowych, stabilizuje się olejów napędowych, a zmniejsza benzyn silnikowych. Udział paliw ciekłych wynosi około 61% globalnego zużycia nośników energii, a gazu około 2%. Energia elektryczna ma obecnie 9% udział w bilansie zużycia nośników energii. Ceny nośników energii w rolnictwie, wyrażone w gigadżulach (GJ), wzrosły średnio o 11,9% w okresie od czerwca 2003 r. do czerwca 2004 r.

7. Na rynku nasion w 2003/04 r., podobnie jak w latach poprzednich, w zakresie podaży dominowały tendencje spadkowe. Podaż kwalifikowanych nasion zbóż zmniejszyła się o 24,9%, w tym najbardziej nasion jęczmienia ozimego, owsa i pszenżyta jarego. Zmniejszyły się plantacje nasienne kukurydzy i sadzeniaków. Spadkowe tendencje dominowały także w produkcji nasion traw i roślin motylkowych.

Na niskim poziomie utrzymuje się udział nasion kwalifikowanych; w produkcji zbóż wyniósł 13,1%, a sadzeniaków 4,3%. Saldo handlu zagranicznego materiałem siewnym było ujemne. Przeważa import, głównie nasion kukurydzy, sadzeniaków, traw, rzepaku i buraków cukrowych. Znaczące pozycje eksportu to nasiona buraków pastewnych, łubinów oraz zbóż: pszenicy, żyta i pszenżyta. W 2004 r. wyprodukowano więcej nasion warzyw cebulowych, psiankowatych, liściowych i strączkowych. W uprawach nasion rolniczych i warzyw wzrasta udział odmian zagranicznych w Rejestrze Odmian.

SUMMARY

---

1. The market of agricultural inputs in the first half of 2004 was featured with a rapid price growth resulting from Polish accession to the EU and an increase in VAT rates. However the high price increases did not concern all the branches. The most dynamic increase was observed in May 2004 and concerned the prices of agricultural machinery and construction materials and resulted from rising the VAT to the full extent. Reflecting that the prices of agricultural inputs in the first half of 2004 (December 2003 – June 2004) peaked by 16,4%, while the inflation rate totalled 3,5%. Therefore the prices of agricultural inputs and services became an inflationary factor and would push up the costs of agricultural production in the next months.

2. The use of mineral fertilisers under the 2004 crops totalled 91,9 kg of NPK per 1 ha of agricultural land (1,7 kg down from the previous year). The use of lime was 3,4 kg down and amounted to 91,2 kg CaO per 1 ha of agricultural land.

In the first half of 2004 the prices of agricultural fertilisers increased in average by 17,5%, including the lime prices by 25,2%. The highest increase concerned single phosphate (by 34,8%) and nitrogen fertilisers (by 24,9%). The prices of other fertilisers increased by 3,7%. The prices increase of majority of crops products resulted in an improvement in relative prices versus mineral fertilisers. While in 2003 it was necessary to sell 3,6 kg of wheat to buy 1 kg of NPK, in the first half of 2004 the figure declined to 2,8 kg. A remarkable improvement was also observed in the case of relative prices of rye (3,7 kg) and potatoes (4,5 kg). The use of mineral fertilisers under the 2005 crops is forecast at about 93 kg.

3. The supply of chemicals in 2003 totalled 7185 tons in terms of active ingredient. The use per 1 ha of agricultural land and orchards totalled 0,53 kg in terms of active ingredient. Compared to December 2003 prices of chemicals in June 2004 were in average 1,4% up.

The relative prices of wheat, rapeseed and potatoes versus the prices of chemicals were more favourable than in 2003. Taking the above into account and also anticipated threats from diseases and pests the demand for chemicals in 2004 is estimated ca 3% up from 2003.

4. The demand for agricultural machinery in the first half of 2004 considerably increased, which reflected the opportunity to use the UE support (SAPARD) and rush purchases before they are subject to 22% of VAT rate (since the 1st of May 2004). The production of agricultural machinery increased by 4,2% (comparing to January – June 2003). There was a significant increase in the production of certain items, including: agricultural tractors (by 62%), milking machines (by 42%), grain harvesters (by 31%). On the other hand a decline was observed in the case of manure spreaders (by 7%), fertiliser spreaders (by 14%), coal heaters (by 24%) and side rakes (by 36%).

The increase in the VAT rate up to 22% resulted in a widespread price rise. The price of a set of 26 items of agricultural machinery and tools in June 2004 was 28% higher from June 2003.

5. Estimated value services purchased by agricultural sector in 2003 totalled 6,2 mio PLN and was 2,5% down from 2002. Direct agricultural services (machinery, transport, veterinary) accounted for 38% of the overall figure. Remaining share (62%) concerns indirect services such as repairs, financial and other services.

The number registered contractors providing agricultural services in June 2004 versus June 2003 declined by 3,1% to 20,1 thousand. The market conditions for the contractors significantly deteriorated.

Comparing to the first half of 2003 the prices of agricultural services in the first half of 2004 increased by 2%. The increase in the prices of agricultural services by 3,4% (including 3,7, 2,1

and 7,3% for machinery, veterinary and insemination services respectively), and indirect services 1,0%. The price ratios between agricultural products and the services provided to agricultural sector improved.

6. The use of solid fuels in 2004 is expected to decline further, while the use of liquid fuel is forecast to increase. Solid fuel proportion in total heating value of energy carriers used in agriculture is still high (about 27%). The use of heating oil and gas in 2003 increased. The structure of liquid fuel use shows a rapid increase of light heating oils, stabilisation of diesel fuel and decline of gasoline.

Liquid fuels contribute about 61% of total heating value of energy carriers used in agriculture, while the share of gas fuel totalled slight 2% while electricity accounts for about 9%. The prices of energy in agriculture expressed in GJ increased in average by 11,9% (June 2003 – June 2004).

7. In the 2003/04 season the market of certified seeds similarly to the previous years showed downward tendencies. The supply of certified cereal seed declined by 24,9%; the deepest decline concerned the seeds of winter barley, oats and spring triticale. The area of seed production declined in the case of corn and potato seeds. Similar tendencies were observed in the production of field grass legume seeds.

The share of certified seeds in total sowings is still low (13,1% of cereals and 4,3% – potatoes). The balance of foreign trade in seed material is negative. The largest items on the import side are maize, potato seeds, field grasses, rape and sugar beet. The export is dominated with root beet, lupinus, wheat, rye and triticale.

A recovery was observed in seed production of onions, solanace vegetables and legumes. The share of imported varieties in the market of agricultural and horticultural crops in Variety Register increases.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek pasz /16/ • październik 2004,
2. Rynek mięsa /27/ • październik 2004,
3. Rynek drobiu i jaj /26/ • październik 2004,
4. Rynek mleka /27/ • październik 2004,
5. Rynek zbóż /27/ • listopad 2004,
6. Rynek ziemniaka /26/ • listopad 2004,
7. Rynek rzepaku /26/ • listopad 2004,
8. Rynek owoców i warzyw /25/ • listopad 2004,
9. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /20/ • grudzień 2004,
10. Popyt na żywność /5/ • grudzień 2004,
11. Rynek cukru /26/ • grudzień 2004,
12. Rynek ryb /2/ • grudzień 2004,
13. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /27/ • marzec 2005,
14. Rynek ziemi rolniczej /8/ • wrzesień 2005.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2004 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks·22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
